

פרוטוקול מס' 13/32
 משיבת ועות הכספים
 מיום ג' י"ח טבת תשי"ט - 30.12.58
 בשעה 08,55

השתתפו:

חברי הוועדה:

- י. גורדי - היו"ר
- י. אפרתי
- י. בדור
- א. בהיר
- י. אולמרט
- ש. דיין
- א. כהן
- ק. כהנא
- י. טפיר
- ז. טרזאסיב
- ז. צור
- ח. רובין
- י. ש. רוזנברג
- י. קדגמן

פוזמנים:

- מ. צור - מנהל משרד המסחר והתעשייה
- ש. מורוקר - הממונה על אגף התקציבים

סדר-היום:

חוק להארכת תוקף של תקנות לשעת חירום (חלומי חובה)

היו"ר י. גורדי:

אני פותח את הישיבה.
 קבלתי הודעה מסיעת חירות, שבאורך זמני ימלא
 חבר הכנסת אולמרט את מקומו של חבר הכנסת לוי בועדת הכספים. אני מקדם
 בברכה את חבר הכנסת אולמרט.

ח. רובין:

אני הצעתי לקיים דיון בענין רשימות הדיון.

היו"ר י. גורדי:

בקיים דיון זה היום במסגרת הדיון בתקציב הנוסף.

ח. רובין:

סעיף זה אינו מופיע בתקציב הנוסף.

היו"ר י. גורדי:

בייחד חלק מהזמן לדיון בענין זה.

ח. רובין:

מחייבה פורמלית אני מבקש שלא לקשור דיון זה עם הדיון
 בתקציב הנוסף. מבחינה טכנית, אין זה משנה לי,

י. ספיר:

אני חושב שהגיע הזמן שהועדה תקבל אינפורמציה
ביחס לדוחות על מפעל קייזר פרייזר.

ברצוני להזכיר, יו"ר הוועדה, כי החלטתי לקבל

משלחת של הקבלנים.

זה
סעיף/כלול בסדר-היום, אלא שעדיין לא הגענו
אליו.

היו"ר י. גורי:

הייתי מציע אפוא לקבוע ועדת משנה שתפגש עם
משלחת הקבלנים.

י. ספיר:

מזכיר הועדה מעיר חשומת לבי שמשלחת הקבלנים
נתקבלה על ידי ועדת הכלכלה. אני הודעתי

היו"ר י. גורי:

על כך לחבר הכנסת ספיר ותשובתו היתה, שלא ידוע לו אם הנושא שעליו דנה
המשלחת עם ועדת הכלכלה עולה בקנה אחד עם הנושא שעליו רצתה המשלחת לדון
עם ועדת הכספים. מכל מקום, אני מציע שנשאל את הקבלנים, אם גם לאחר
שנתקבלו מסקנות בוועדת הכלכלה הם רוצים להתקבל בוועדת הכספים.

אנו עוברים לסדר היום - חוק להארכת תקפו
של תקנות שעת חירום (תשלומי חובה). כזכור הטלנו על ועדת משנה לספל
בהצעת החוק לריסות ההיסטלים. ועדת המשנה עשה מאמצים לסיים עבודתה
עד סוף דצמבר, בו יפוג תקפו של התקנות. ועדת המשנה סיימה מלאכתה ביום
א' והיתה מוכנה להביא הצעת החוק לקריאה שנייה ושלישית בכנסת. אולם תוך
כדי הדיון פנתה אלינו משלחת של אגוד משקיעי חוץ בתביעה שלא להביא את
החוק לקריאה שנייה ושלישית, אלא להאריך תקפו של התקנות. הנימוקים שלהם
לא היו מריטוריים אלא נימוקים על רקע פסיכולוגי. אנו מצאנו לנכון
להביא דבר זה לידיעת שר המסחר והתעשייה, שקיבל גם הוא משלחת של נציגי
אגוד משקיעי חוץ. הודענו לשר המסחר והתעשייה שתוך חלופי הדברים הועלתה
הצעה מרחיקה לכת, להאריך תקפו של התקנות עד 31.3.61 ובלבד שלא להמיר
אותן בחוק קובע.

אמש קיימנו ישיבה של ועדת המשנה בהשתתפות
שר המסחר והתעשייה, והוא הודיע על הסכמתו להאריך תקפו של תקנות אלו
עד 31.3.61. הצעה זו נתקבלה על דעת כל הוועדה. והטלנו על מר קטרון
לבסח את התקנות בהתאם לכך.

יחד עם זאת הוסכם בוועדה לבקש את ועדת
הכנסת לשחרר אותנו מהחובה של שהות 48 שעות בין הקריאה הראשונה והקריאה
השנייה והשלישית, ומהחובה של 24 שעות של הנחת ההצעה על שולחן הכנסת.
זאת ראשית.

שנית, הוסכם שלאחר שאביא את ההצעה מטעם
ועדת הכספים, לא יקויים ויכוח במליאה; וחברי הועדה המסתייגים מסעיפים
מסויימים ימסרו הודעות, במקום הסתייגויות, לאחר ההצבעה; ובהודעות
אלו יקבעו את עמדתם לגבי התקנות עצמן.

אם הועדה מקבלת את הסיכום של ועדת המשנה -
אקרא את ההצעה כפי שנוסחה על ידי מר קטרון.

י. ספיר:

אם הבינותי נכון, הארכת תוקף התקנות
עד 31.3.61 אינה שוללת אפשרות של

הכנסת שניים בתקנות תוך תקופה זו?

היו"ר י. גורדי:
בדור שאפשר יהיה לאציע שנויים בתקנות. אבל
אם תבוא הצעה לבטל את התקנות, המציע צריך
יהיה לשכנע שחלף הצורך בתקנות אלו. על דבר זה תוסכם בוועדה.

י. בדר:
אין זה מדוייק, הייתי לאהריך את התקנות
עד האריך מאוחר יותר. האמת היא, שהסכמתי
להאריך את התקנות עד 31.3.61, כדי למנוע המרתן בחוק קבע. שנית, הסכמתי
לכן מתוך תקווה שהכנסת הרביעית תבטל סיד תקנות אלו.

היו"ר י. גורדי:
כאשר נתתי אמש תשובה זו למר סוזאייב, וקבלתי
אשרו אם בשתיקה ואם בנענוע ראש, הייתי
בטוח שזה הסיכונים של הוועדה. אבל אם איתה בכך אי הבנה, אני מציע שנראה
דברים אלה בוועדת המשנה כחלופי דברים שאין בעקבותיהם מסקנות. הדברים
נרשמו בפרוטוקול, ואף אחד לא יכול לטעון כלפי השני שלא אמר את הדברים.
במצב זה אין לי כל אפשרות לסכם אחרת.

י. בדר:
לבקשת בטל הגבלות הזמנים מועדת הכנסת, ולמסירת
הודעות במקום הסתיגויות - הסכמנו.

היו"ר י. גורדי:
כן סיכמנו שאין מצביעים נגד התקנות. אלה
הרוצים להצביע נגד - יימנעו ומסרו הודעות.

י. בדר:
אני מוחה נגד זה. אני אמרתי שאנו נצביע נגד
התקנות.

י. גורדי:
אתחזר על הסיכונים של ועדת המשנה:
ועדת הכספים תציע לכנסת לאשר את ההוראות
שהובאו בהצעת חוק ההיטלים לויסות השיווק
והפונדו לא כהצעת חוק אלא כתקנות לשעת חירום, שתוקפן יוארך עד 31.3.61.

כאמור, ועדת המשנה מביאה לוועדת הכספים
הצעות אלו פה אחד. ויש לי תקווה ויסוד להציע שוועדת הכספים תאשרן.

ז. סוזאייב:
אני מביח שיו"ר ועדת הכספים ידאג לכך שנוציג
הסייעות יקבלו זמן ספיק ההולם רצינותו של

חוק זה.

א. בהיר:
הזמן המוקצב על פי התקנון הוא - 5 דקות.

ס. קלמר:
בוועדת המשנה דובר על 10 דקות.

היו"ר י. גורדי:
לא, לא דובר על כך. אני יכול לומר ליושב
ראש הכנסת, שוועדת הכספים לא תתנגד אם
תמצא אפשרות לחרוג ממסגרת הזמן הקבועה בתקנון.

אנו עובדים לדיון בהצעת חוק להארכת
תקפן של תקנות שעת חירום (תשלומי חובה) מס' 2. חוק זה נדון
בוועדת המשנה ועתה הוא מובא לאשרורו.
רשות הדבור ליו"ר ועדת המשנה, מר קרגמן.

י. קרגמן:
ברצוננו לקבל הסברים נוספים ממנהל משרד
המסחר והתעשייה בענין תשלומי חובה המוטלים
על אגרת ביצים, אגרת ירקות, ירקות מיובשים ותמציות ירקות המובאים מחו"ל,
ונקבע לגביהם תשלום חובה בשעור קבוע של 390 פרוטה. חברי הכנסת דיון
ואולמרט טענו, שיש להוציא סעיף זה מן התקנות, על מנת למנוע ייבוא
מצרכים אלה לארץ ולעודד צריכת מוצרים אלה המיוצרים בארץ.

אני טענתי, שמכיוון שמוצרים אלה מובאים
ולא ועדת הכספים היא המוסמכת לקבוע מה יש לייבא ומה לא - מוטב להטיל
תשלומי חובה בשעור גבוה; על מנת לעודד שימוש במוצרים מקומיים.

מ. צור:

מנהל משרד המסחר והתעשייה אני מוכן להודיע כשם המשרד, כי במידה ובדשית לא אלה מופיעים מצרכים המיוצרים בארץ, הם יוצאו מרשימת הליברליזציה. לדוגמה, הולך ימוקם בית חרושת לירקות מיובשים. במידה שירקות מיובשים ייוצרו ירץ, א ירשה לייבא במסגרת הליברליזציה.

ש. דיין:

אני טוען שאין להביא לארץ דברי מזון מכל סוג שהוא, כאשר בארץ יש שפע בכל סוגי המזון. ואנו עדים לתופעה של זריקת ירקות. כיום אנו נמצאים במשבר בענף החלב בגלל העודפים הקיימים בחלב ותוצרת דל"כ. ועוד מעט נגיע למצב כזה גם בענף הפירות. במידה שחסר סוג מסויים של מזון, ישתמשו בסוג אחר.

המדיניות של משרד המסחר והתעשייה בענין זה היא הגרועה שבגרועות. יש מספיק מזון טרי. מיוע אתם מתירים יבוא אבקת ירקות? אני אומר שאין לתת רשיונות יבוא ואין להקציב דולרים ליבוא מוצרי מזון לארץ. אני יודע שלמרות כל ההחלטות שנתקלו בוועדה זו נגד יבוא מוצרי מזון, אתם ממשיכים במדיניות זו, והטענה היא, שדולר זה במכר ב-8 לירות. אני טוען שזוהי טענת שווא; כי אם גם לכאורה מיוצרים כדרך זו, הרי למעשה רווח זה יוצא בהפסד, כי הדבר מעורר תביעות ודרישות להעלאת שכר ותוספות מתוספות שונות מצד האוכלוסיה.

ס. אולמרט:

אני גורס שאפשר להתיר יבוא מוצרי מזון מחו"ל רק כדי לאלץ את הייצור המקומי לשפר את הטיב ולהוזיל את המחיר. אולם אינני גורס יבוא מוצרי מזון המתחרים בתוצרת הארץ. ואם כי אתם מקבלים על כל דולר יבוא כזה 8 לירות, הרי למעשה שכרם יוצא בהפסדו, כי הירקות מוצרת הארץ בזרקים. לכן אני מציע להוציא סעיף זה מהתקנות.

י. ספיר:

ברצוני לשאול:
(א) מה היקף יבוא אבקת ביצים, אבקת ירקות וירקות מיובשים?
(ב) באיזו מידה מתחרה יבוא זה בתוצרת הארץ?
(ג) מהו ערך מוצרים אלה בדולרים?

לגופו של ענין, צודק סר דיין בטענתו, אבל אני חושב שהיא אינה עונה על השאלה. אם מייבאים מוצרים אלה, מייבאים אותם או בשעת מחסור או בשעה שיש צורך להוריד מחירי תוצרת הארץ. לדוגמה, לא בכל עונות השנה יש עגבניות. אני מתאר לי שמביאים אבקת ירקות או ירקות מיובשים בתקופה של מחסור בעגבניות וירקות אחרים. לעומת זאת ביצים מצויות בארץ בכל ימות השנה. לכן לא ברור לי מדוע צריך לייבא אבקת ביצים.

י.ש. רוזנברג:

מה הם סדרי היבוא של מצרכים אלה, ובאילו תנאים הם מיובאים?
אם יבוא מוצרים אלה ייפסק לגמרי, האם יש להניח שהדבר יעודד את הייצור המקומי?

מ. צור:

מנהל משרד המסחר והתעשייה מצרכים אלה מצויים כיום בתוספת השלישית, ולמשרד המסחר והתעשייה יש רשות להטיל היטל כפי שהוא מוצא לנכון, פעם 250 פרוטה, ופעם 380 פרוטה. כל מה שאנו מבקשים הוא - לקבוע היטל קבוע של 390 פרוטה. ואילו אתם נכנסים לויכוח עקרוני שאינו נוגע לענין. אם לא תאשרו הצעה זו, תשארו בידינו הסמכות הקיימת לקבוע פעם 250 פרוטה ופעם 380 פרוטה. היום נמצאים מצרכים אלה במסגרת הליברליזציה. עד עכשו היה יבוא מוצרים אלה בידי "עמ"ז", ומעתה יהיה בידי כל אחד שירצה בכך.

על שורה של מצרכים מוטל מכס בשעור של 8 לירות הדולר. אבל ישנם שנויים מסויים במחירים. באה תוספת זו של החוק כדי לווסת את המחירים. תתווכחו על ענין זה, כאשר יובא לפניכם חוק המכס.

אין ירקות בארץ, שאינם מסוגלים להתחרות בירקות מחו"ל לפי 10 לירוח הדולר. אינני חושב שאנו חייבים להגן על מוצר מתוצרת הארץ העולה 10 לירוח הדולר, כי אז גם התעסוקה הקשורה בו אינה כדאית. השנה יש עודפים גדולים של סגבניות. חלק גדול מהעודפים הופנה לתעשייה. כדי לגוון את שמורי העגבניות, יש צורך להוסיף כל מיני אבקות ירקות ותמציות. ולצורך זה בלבו מוכאות אבקות ותמציות. וכי ישנם שמורי ירקות מחו"ל בשוק?

יש ויכוח על מידת ההגנה שצריך לתת לתוצרת הארץ. אולם ויכוח זה אינו שייך לכאן. כאן מדובר על דבר טכני. כאשר מביאים תמציות ואבקות בכמות של 15-20 אלף דולר, עלינו לוטלים מסים בשעור של 200 אלף לירוח, במקום שתהיה לפקיד הדיסקרציה להטיל היום 380 פרוטה ומחר 400 פרוטה - יוטל היטל בשעור קבוע.

י. ספיר: מה דעתך על יבוא אבקת ביצים?

מ. צור: יתכן שזה אנכרוניזם. וכי יש מישהו החושב שבימי שפע של ביצים בארץ, תובא אבקת חלב

מחו"ל?

מ. אולמרט: מדוע מביאים?

מ. צור: אין מביאים. יש רשימה של מצרכים שאפשר לייבא ובה כלולה גם אבקת ביצים. אבל למעשה

אין מייבאים.

ש. דיין: אנו באהזנו במקרה זה כדי לעדער על המדיניות של משרדכם בעניין זה.

מ. צור: תציעו לקיים דיון נפרד על מדיניות המשרד. מכל מקום, עניין זה אינו נוגע לחוק הנדון.

ש. דיין: אתה האיש המטפל בזה, ומסך אנו מבקשים להפסיק מדיניות זו.

י. קרגמן: אף אני אמרתי לטר דיין, שחוק זה אינו קשור עם מדיניות המשרד לגבי יבוא מוצרי מזון.

הוק זה, תקפו יפוג ב-3.1.58. אם לא נאשר אותו, יביאו מוצרים אלה, אך לא יוטל עליהם ההיטל ואז יהיו זולים יותר ויתחרו בתוצרת הארץ.

אני מציע שעכשו נאשר את החוק, ולאחר מכן נקיים דיון כולל על המדיניות הגבוהה של המשרד לגבי יבוא מוצרי מזון.

ש. דיין: אני מציע לקיים דיון זה עכשו.

היו"ר י. גורי: איננו יכולים לשנות מדרי עבודתה של ועדת הכספים. עכשו יש לפנינו ענין מס יים.

נסיים אותו ונחליט על מועד הדיון הכללי.

א. בהיר: האם מנהל משרד המסחר והתעשייה מוכן להודיע, שער לקיום הדיון בוועדת הכספים לא יוצאו רשיונות

יבוא למוצרי מזון?

מ. צור: לא.

א. בהיר: לאחר שנתנה תשובה שאי אפשר להפסיק הוצאת רשיונות, אני שואל את היושב-ראש-מתי אפשר

יהיה לקיים את הדיון?

היו"ר י. גורי:

היושב-ראש מוכן לשרת את הועדה במיטב יכולתו.
אם הועדה רוצה להקדים את הדיון - הוא יוקדם.

ש. דיין:

מדוע אינו יכול מר צור להתחייב שלא יוצאו
רשיונות יבוא עד שיקויים הדיון בוועדה?

מר צור:

כי מצדך זה נתון במסגרת הליברליזציה. וכל עוד
לא הוחלט להפסיק את הליברליזציה, אינני יכול
להתחייב להפסיק מתן רשיונות, כי הדבר עשוי לגרום לעצבנות השוק ולהגביר
ייבוא מוצרים אלה.

י.ש. רוזנברג:

אני מבין שמר צור אינו יכול להתחייב שלא
יוציא יותר רשיונות. אבל מכיוון שהמדובר
בזמן קצר של שבוע-שבועיים, האם אינו יכול להתחייב שיעכב הוצאת
הרשיונות עד שהועדה תסיים הדיון בעניין זה?

היו"ר י. גורי:

כאשר הכנסת מעבירה לטיפולנו עניין מסויים, אנו
מביאים לידיעת המשרד הנוגע בדבר, שהעניין
עומד לדיון בוועדה, והמשרד צריך להמנע מעשיית דברים הנוגעים לאותו עניין.
אולם אם נבקש הפסקת פעולת המשרד במקרה זה של דיון שוטף, תהיה בכך
התערבות בעבודת משרד ממלתי.

מר צור:

אני יכול להניח דעתכם. אין בקשות לרשיונות
ואין סיכוי שיהיו בקשות לרשיונות ליבוא אבקת
ביצים. מכל מקום אינני יכול להתחייב לעכב הוצאת רשיונות.

היו"ר י. גורי:

אני מעמיד להצבעה הצעת מר אולמרט למחוק
את המלים "אבקת ביצים, אבקת ירקות, ירקות
מיובשים ותמציות".

ה צ ב ע ה

ב-6 קולות נגד 3 - גדחתה הצעת מר אולמרט

המתיגות לחברי הכנסת אולמרט, דיין ורוזנברג

י. ספיר:

סעיף זה שהוא רטרואקטיבי, על מה הוא יחול?

מר צור:

היות ומצרכים אלה הובאו על ידי עמיזון, והסדור
החשבוני עם עמיזון היה פוסט פקטום. כיוון שעכשו
נמצאים מצרכים אלה במסגרת ליברליזציה ולכל אחד יש סכום קבוע, אין
הצדקה לגבות את ההפרשים מעמיזון, אלא לפי המחיר הקבוע שנקבע.

י. טרגמן:

ועכשו אני מבקש אישור הועדה לפריטים:
גום ערביק וגום טרגנט.

לגבי חמרים אחרים נותני צבע, ישנם צבעים
שהמצבעות מביאות לצביעת בדים. עד היום לא הוטל היטל על צבעים
אלה, עכשו מוצע להטיל עליהם היטב. השאלה היא, לאיזו מטרה מוטל
היטל זה?

מר צור:

יש תשלומי חובה על חמרים המרכיבים פגמנטים.
אין תשלומי חובה על הפגמנטים עצמם, גם לא
על אלה המיועדים לצביעת טכסטיל. הטענה היא שאי אפשר להבחין ביניהם
ולכן יש להטיל את התשלומי החובה גם על הפגמנטים. השאלה אם זה צריך
להעשות על ידי סכס או על ידי תשלומי חובה, היא שאלה טכנית. לנו
אין התנגדות שהדבר ייעשה על ידי המכס. לגופו של דבר אני מודה,
אם כי לא היתה כוונה ישירה להטיל תשלום חובה על צבעים, אין אפשרות
טכנית להבחין בין הדברים.

התוצאה תהיה - התיקורת הטכסטיליים.

י. קרגמן:

אמנם זה מהווה אחוז קטן, בהוצאות, אבל נכון
הוא שהתוצאה תהיה התיקורת טכסטיליים של הטכסטיליים.

מר צור:

אותה שאלה התעוררה בוועדה והיא גם צריכה לוחות
מגולבנים וסדטים מגולבנים.

י. קרגמן:

לפני שנתים הוקם בארץ בית חרושת לגילכון פחים.
בית החרושת לא פעל כסדרו גם מטעמים טכניים
וגם מטעמים אחרים. בהתאם למדיניות הנהוגה אצלנו, יגיע שבית החרושת
התחיל לייצר פחים מגולבנים, הפסקנו את היבוא. אבל בגלל אי-עבודתו
הסדירה של בית החרושת, נוצר מחסור והמחירים עלו ל-500 לירות לטונה.
במצבים כאלה הוצאנו רשיונות יבוא, וכאשר בית חרושת החל לפעול באופן
סדיר, הפסקנו הוצאת רשיונות. מצב זה הביא מצד אחד רווחים גדולים
לבעלי הרשיונות ומצד שני - שיבש את המצב בשוק.

מר צור:

רצינו אפוא לקבוע שיטה של הגנה על המפעל
בגבול של מחיר סביר לדולר; נניח - 4 לירות הדולר. אנשי בית החרושת
טענו שהם לא יוכלו לעמוד בזה. הם הציעו שנפסיק הוצאת רשיונות
בכלל, או שנטייל היטל של 10 לירות לדולר על היבוא. בסופו של דבר
הגענו לידי הסדר בצורת דירוג רגורטיבי: ב-6 החדשים הראשונים יקבל
המפעל הגנה מלאה, ואחר כך הוא מתחייב למכור את הטחורה במחיר שילך
ויורד ב-2 שני שלבים.

כמה פועלים מעסיק בית החרושת?

מ. אולמרט:

25.

מר צור:

מה הוא חוסך בדולרים?

מ. אולמרט:

ענין זה מורכב מאד. ייצור זה כולל כמה שלבים.
בשלב אחד מצפים את הפח באבץ. ואז אפשר להשתמש
בפסולת אבץ שנעשת בארץ - דבר המגדיל את הערך המוסף; ואפשר להשתמש באבץ
המיובא מהו"ל - דבר המקטין את הערך המוסף. אנו הנהגנו מבטים שימש בפסולת
אבץ המיוצרת בארץ, ובבדיקה התברר שהם אינם משתמשים בה. לכן הנהגנו
טור מיוחד וכיום נמצא המפעל תחת פיקוח.

מר צור:

אם בשאלה מסויימת מתעורר ספק בוועדה,
המביא את החוק לכנסת בשם הוועדה מודיע, כי
תוך חודש ימים תמכרר השאלה, ואם יגיעו לכלל מסקנה שצריך לשנות את המדיניות,
הענין יובא בפני הכנסת מחדש.

היו"ר י. גורר:

מתי הערך הכספי של יבוא פחים מגולבנים?

ש. זיין:

600 אלף דולר לשנה.

מר צור:

טרם הצבענו את הפריט "חמרים אחרים נותני צבע".

י. קרגמן:

אני מבין שאין התנגדות לאשור פריט זה, לאחר שהוסכם
שתסור בכנסת הודעה, שבענין זה נתעוררה שאלה שהועדה
תשוב לדון בה. כמידה שהועדה תגיע למסקנה שיש צורך לשנות את המדיניות -
יוכנס שוב.

היו"ר י. גורר:

אני מעמיד להצבעה תקנות שעת חירום (תשלומי חובה).

ה צ ב ע ה

תקנות שעת חירום (תשלומי חובה) אושרו

אני מביא לאשור הועדה צו מכס (תיקון תוספת
מס' 30) שנתקבל הועדת המסנה פה אחד.

י. קרגמן:

אני מעמיד את הצו להצבעה.

היו"ר י. גורי:

ה צ ב ע ה

צו מכס (תיקון תוספת מס' 30) - אושר

י. קרגמן: בשם ועדת המסנה אני מביא לאשור הועדה חוק
לתיקון פקודת המשקאות המשכרים. ועדת המסנה
קיימה דיון מעמיק בסעיפי החוק. קבלה 3 משלחות של יצרנים וסוחרים
ששייכו את הנהלת המכס על היחם וההכנה שגילתה כלפיהם. הם הציעו
מספר הצעות שנתקבלו גם על ידי הועדה וגם על ידי האוצר; והחוק - בתיקונים
שהוכנסו בו (מובא לאישור פה אחד.

אני חייב לציין תרומתו של מר קסרון. משלחת
היצרנים ערעה על המונח "יין פירות". מר קסרון הציע את המונח "שכר
פירות", והוא נתקבל על דעת הכל.

אני מעמיד להצבעה חוק לתיקון פקודת המשקאות
המשכרים.

היו"ר י. גורי:

ה צ ב ע ה

החוק לתיקון פקודת המשקאות המשכרים - אושר

היו"ר י. גורי: אנו עוברים להמשיך הדיון בתקציב הנוסף. (משרד הדתות).
הזמנו את מנהל משרד הדתות לדיון בשאלת משכורת
הרבנים בישובי העולים. בדיון שהתקיים בענין זה, הועדה הייתה מאוחדת בדעה
שהשאלה טעונה הסדר.

(אחרי כן רשמה אמ)

כל הפעולות הללו נמעוררו מתוך הנחת יסוד, כי הענין טעון חיקון, ובשעה הדיון על התקציב הוא יובאו בחשבון סיכומים אלה ותימצא הדרך לפתרון הבעיה.

קבלנו הודעה מהממונה על אגף התקציבים, שמשרד האוצר יחד עם משרד הדתות מכינים את החומר הדרוש. אני מבין, כי חלק מחברי הוועדה רוצים להציג לב"כ משרד הדתות שאלות, אולם הייתי מבקש שלא להרחיב מדי את היריעה, מאחר שבדיון על התקציב נחזור לעסוק בענין זה.

י. בדר:
כמה כסף דרוש בכדי לשלם לרבנים אלה שכר מינימלי השווה לשכרו של עובד מדינה בדרגה נמוכה ביותר, אך באופן רטרואקטיבי מ-1.4.58?

ק. כהנא:
בעקבות השאלה שהעליתי בישיבה שנידון בה התקציב הנוסף הוזמנו נציגי משרד הדתות בכדי להבהיר אתם יחד אפשרויות סידור הבעיה בשנת תקציב זו ולא בשנת התקציב הבאה. שמעתי את בקשתו של יו"ר הוועדה, ולמרות הכל אני מרשה לעצמי לשאול שאלות שכוונתן להסדיר את בעיית משכורת השדיינים בישובי העולים בשנת התקציב הנוכחית במסגרת התקציב הנוסף.

שאלותי הן: מה מספר הרבנים בישובי העולים? כמה שכר הם מקבלים? כמה מהם מקבלים שכר מלא וכמה מהם מקבלים שכר חלקי? מה הסכום הנחוץ כדי להבטיח משכורת מלאה לדיינים אלה בתקופה של לפחות מחצית השנה?

ס. קלמף:
בפעם הראשונה לאחר שנים רבות שמענו מפי ב"כ משרד האוצר הודעה, כי בשנת התקציב 1959/60 תבוא שאלה זו על פתרונה. עד כה אטם שר האוצר את אזניו ולא רצה לשמוע על כך.

אולם אין זה משחרר אותנו מלדון בבעיה זו במסגרת התקציב הנוסף ואין לדחות פתרונה ולמצוא הסכומים הנדרשים במסגרת התקציב החדש. אי אפשר שלא להפריש סכומים מסויימים, שיפצו במידת מה אותם רבנים הסובלים חרפת רעב.

מר ש. סורוסקי:
לא אמרתי, כי המדובר אך ורק בשנת התקציב 1959-60. הודעתי, כי לאור שיחות שהתנהלו בין משרד הדתות ומשרד האוצר, שר הדתות ושר האוצר, הוחלט להסדיר את הבעיה באופן יסודי ולתת לרבנים אלה משכורת די קיומם.

הסכום יילקח מהרזרבה. מה שיסוכם לגבי השנה הבאה, יחול מחודש ינואר זה. הדבר מוברח להימשך, כי עלינו לערוך תחילה סקר יסודי.

י. ש. רוזנברג:
מה מספר הרבנים הממלאים עבודה שלמה ואינם מקבלים משכורת שלמה? כמה מהם מקיימים ועושים עבודה חלקית? כמה מהם מקיימים שירותם בכמה מקומות? האם זה יעיל? האם אפשר לעשות צמצומים? מה מספר הרבנים שיש בהם צורך? מה התוספת הדרושה? גם אני הייתי מבקש לעשות את החישובים רטרואקטיביים, לפחות מחודש אוקטובר.

י. ספיר:
האם המדובר אך ברבנים בישובי עולים, או גם ברבני שכונות? הייתי רוצה לדעת את מספרם של רבני השכונות? מה היו מניעי משרד הדתות לקבוע את הסוסד הקרוי "רב שכונה" במשכורת חלקית, או רב של ישוב עולים במשכורת חלקית? האם נבדקה האפשרות לצרף שנים, שלושה ישובים קרובים ולהעמיד להם רב אחד שימלא עבודה שלמה ויקבל משכורת שלמה, במקום שנים-שלושה רבנים שיקבלו משכורת חלקית ויעשו עבודה חלקית?

מה מספר הרבנים המקבליים משכורות חלקיות?
איפה הם נמצאים? מה מספר המשפחות הנמצא

ח. רובין:

בישובים אלה?

מר י. כהנא:

דומני, כי אין חברי הוועדה מתמצאים בענין זה. משרד הדתות לא קבע את משכורת הרבנים, כי אין הוא רואה את הרבנים כפקידי המדינה. הרבנים האלה הם פקידי המועצות הדתיות, שהקציביהן מחכים מחוץ שני חקציבי: חקציב העירייה וחקציב משרד הדתות בשליש בלבד.

המדובר עתה בישובי עולים שאין בהם רשות

מקומית ואין רשות דתית ואין מטפל בשירותים הדתיים במקום. במקרים כאלה החליט משרד הדתות, שאם כי אין במקומות אלה רשות מקומיות, בכל זאת עליו לתת את חלקו - שלישי - ובמקום לתת חלקו זה לרשות הדתית שאיננה, הוא נותן את חלקו לועד דתי, שעד היום לא ברור מה הסטטוס שלו לפי החוק. לועד הדתי אין סטטוס חוקי. משרד הדתות נותן לועד הדתי את חלקו - שלישי - בעד השירותים הדתיים במקום. אין משרד הדתות קובע את הרב או את השוחט. הועד הדתי במקום קובע לו את הרב, את השוחט, את הבלן וכו'. החקציב ניתן לוועד הדתי במקום למועצה הדתית שאיננה במסגרת של שלישי. העקרון הוא עקרון של שלישי, שאינו עולה על השלישי שאנו עומדים להוציא וכן בהתאם לחישוב מספר המקומות.

יוצא איפוא, כי הרב במקום מקבל אך ורק

את השליש שמקבל על ידי משרד הדתות, כי אין הוועד הדתי מוסיף את שני השלישי.

היו"ר י. גורי:

אני מבין, כי אין לועד הדתי סטטוס חוקי. מה איפוא מעמדו?

מר י. כהנא:

הוא בבחינת נאמן שלנו.

י.ש. רוזנברג:

בחוק השירותים הדתיים נאמר, כי במקום שאין מועצה רשמי משרד הדתות להעביר חקציב מסויים

למי שמשרד הדתות ממנה.

מר י. כהנא:

הרב המשמש במקום מקבל שלישי, אותו שלישי המתקבל ממשרד הדתות. ברור, כי הוא עצמו משתדל לשמש כרב גם בנקודה הסמוכה, ואז הנו מקבל שלישי נוסף. מכאן, איפוא, שיש רבנים המקבליים שנים ל"י בלבד, יש המקבליים 120 ויש המקבליים 150 ל"י. על כל פנים ברור דבר אחד: אין הם מקבליים את משכורתם ממשרד הדתות, אלא באמצעות הוועדים הדתיים.

אין זה נוגע לשכונות, כי השכונות השתלבו

במסגרת המועצה הדתית, ואין להם כל קשר עם משרד הדתות, אלא עם המועצה הדתית.

י.ש. רוזנברג:

אם תחלטה המועצות המקומיות להעלות את משכורתם של רבני השכונות, האם זה כרוך במסדר מצד משרד

הדתות?

מר י. כהנא:

כן, כי אז יצטרך משרד הדתות להגדיל את החקציב שניתן על-ידו, מאחר שהשלישי שהוא נותן הוא

אוטומטי.

אני חוזר לענין שלפנינו. ברור, כי הבעיה

לא תמצא את פתרונה המלא, כל עוד לא תקום רשות מקומית. המדובר ב-75 רבנים, שחלקם מקבליים אפילו 160 ל"י. אם המדובר במשכורת של 250 ל"י, הרי התוספת הדרושה מסתכמת ב-150 אלף לשנה.

אין אנו יכולים לעשות צמצומים או להחליט על

צרוף כמה מקומות לצורך שירותו של רב אחד. אין אנו רואים את עצמנו מיופיי-כח להתערב במקומות. נכון, שאנו משתדלים לכוון, אולם אין אנו המחליטים.

היו"ר י. גורי:

אני רוצה להציג 11 שאלות, ומבקש חשובה בכתב ממשרד הדתות:

(1) מה מספר הרבנים בישובי העולים?

(2) כמה ומינות משרת רב רב? אולי מרמז ישנה

- (3) מה משכורתו של כל רב נין אם הוא משרת נקודה אחת, שתיים או שלוש?
- (4) מה חלקה של כל נקודה בהשתתפות בתקציב זה?
- (5) מה היא השתתפות משרד הדתות?
- (6) כד הן מקורות ההכנסה הנוספות של כל רב: למי יש משק, מי בעל משק, כמה בעלי משקים ישנם, מה ההכנסה הנוספת משירותים כמו נשואין ועוד?
- (7) האם אושרו העי"י השיירותיים הנוספים האלה על ידי משרד הדתות, או שהם נקבעים על ידי הרב עצמו, או על ידי הוועד הדתי?
- (8) האם נתקלם בהתנגדות בנקודות מסויימות שלא רצו להתחבר עם נקודה אחרת לצורך שירות זה? האם דרשתם זאת, ואם נחגלה התנגדות? מה מספר הנקודות שהתנגדו?
- (9) מבחינה גיאוגרפית מה צריך להיות מספר המשרות ברדיוס של מרחקים מסויימים, כדי להעניק במידה מלאה שירות של רב?
- (10) האם קבעתם ל"נאמנים" שלכם מסגרת של סמכויות, שבתחומי סמכויות אלה הם פועלים וזה מחייב אותם?
- (11) מה מספר הנקודות שאין בהם כל שירות? האם המדובר במקומות המרוחקים מאד ממקום שיש שם רב, או שזה בא בגלל סירוב מצד הנקודות להתחבר?

סר י. כהנא:

לא אוכל להשיב תשובה על כל השאלות. יש שאלות שהתשובה עליהן תינתן על ידי הסקר.

אשתדל לעשות כמיטב יכולתי.

א. הרצפלד:

לסדר. השולחן הזה קיבל הודעה משביעת-רצון. השאלה חיפתר. אינני יודע לשם מה להאריך בכך. ככל שנטפל בכך יותר - נסבך את העניין. אני מציע להסתפק בהודעת האוצר.

היו"ר י. גורדי:

אני מוכן לקבל את הצעת ח"כ הרצפלד, בתנאי שלא ינקטו בסכום. כי אם סר כהנא יציע סכום מסויים וח"כ קלמר יציע סכום אחר, הרי בדגש שאני מחייב את העניין - אינני יודע באיזו מידה דרוש סכום זה או אחר.

י. בדר:

אי אפשר להפסיק באמצע את הדיון.

ס. קלמר:

אני מסכים עם היו"ר שיש למצות בעיה זו עד תומה במסגרת התקציב הכללי ולא במסגרת התקציב בנוסף. אולם אינני מסכים להעביר את העניין להחלטה בין משרד האוצר ומשרד הדתות. ייקבע כה הסכום שיש להוסיף על מנת לתקן את המצב במחצית השנה האחרונה.

י. בדר:

אני דוחה את כל ההסבר שנתקבל על-ידי המנהל הכללי של משרד הדתות, כיון שאין להסבר זה כל מקום במסגרת החוק. החוק מחייב הקמת פועצות דתיות, ומועצות אלה קיימות בכל מקום שקיימת בו רשות מקומית. במקום שאין מועצה מקומית, נכל זאת צריכה לקום מועצה דתית. אם לא קיימת מועצה כזאת, הרי חוק השרותיים הדתיים קובע איך להקימה. גם בעית מינוי הרבנים על-ידי המועצה המקומית מצאה את פתרונה בחוק השרותיים הדתיים, באם המדובר במקום שהוא מחוץ למסגרת של רשות מקומית, הרי גם במקרה זה קובע החוק משהו. לעומת זאת, אין בחוק דבר הנקרא "ועד מקומי". אני מבין, כי משרד הדתות הלך בדרך הפשוטה, בדרך ביתית, אך בלתי חוקית.

לפי החוק רשאית הממשלה במקרים מסויימים לשאח אף ביותר מאשר בשליש התקציב הדתי. לדעתי, השרות הדתי הוא ככל שירות אחר במדינה. לפי החוק, חובה על המדינה לספק שרות דתי, כפי שחובה עליה לספק שירותי בריאות, חינוך, סעד ובטחון. חוק השרותיים הדתיים מעיד, כי המדינה קבל על עצמה את החובה הזאת.

בכונן שהרשות המקומית קבלה על עצמה לשאת בשני שלישי מהמעסה הזאת, אולם לפי החוק יש בידי הממשלה האמצעים לכפות על המועצה המקומית או על המועצה האזורית לשאת בשני שלישי אלה. במקרה שלא - יש ביכולתה של המדינה לשאת אף ביותר מאשר בשליש.

האפשרות הצומדת בידי הממשלה היא: לצמצם את הרשות המקומית או לשאת בעצמה בנטל זה. כאן נזכר מצב שזר. הממשלה סילקה ידה מהענין, נחנה שלישי למוסד בלתי חוקי ולא דאגה להטיל את המעסה של שני השליש הנוטרים בין אם על הרשות המקומית או בין אם על עצמה, וזה בניגוד לחוק.

מסקנתי היא: על הממשלה לדאוג להקטת פועלות דתיות בכל מקום ובמסגרת הרשות המקומית והמועצות הדתיות יוכנו התקציבים של המועצות הדתיות ואלה יוגשו למועצות המקומיות. במקרה של חילוקי דעות - הממשלה תכריע, אף תדאג שהרשויות המקומיות ימלאו את חובתן. כל עוד לא ייעשה הדבר וכל אותם המקרים שלא מצאו את פתרונם לפי ההסדר שבסעיף הראשון, ימצאו את פתרונם לפי הסעיף השני שבחוק.

אני מציע להמשיך בדיון ולדון, אף לסכם אותו,

גם לצד החוקי.

לאחר שניתנה רשות הדיבור לראשון הממונה
אני מוכן להסתפק בהצעתו של חבר הועדה

י. ספיר:

הרצפלד.

אני מבין, כי יש המשך של ויכוח. נקבל את
חשובות משרד הדתות ולאורן נדון ונחליט.

היו"ר י. גורי:

הישיבה נעולה.

הישיבה נועלה בשעה 13.10